

arab–izraeli háborúk

Egyes arab országok és Izrael között zajlott háborúk. Izrael függetlenségének kikiáltását (1948. május 14.) követően tört ki az első arab–izraeli háború, amelyben Izraellel szemben Egyiptom, Szíria, Libanon, Transzjordánia, közvetetten Irak és Szaúd-Arábia vett részt. 1956-ban a szuezi válság következtében brit és francia részvétellel Egyiptom és Izrael között zajlott a második arab–izraeli háború, 1967-ben Egyiptom, Szíria és Jordánia részvételével a palesztin nép helyzetét máig meghatározó harmadik (hatnapos) háború. A negyedik, Egyiptom és Szíria által kezdeményezett arab–izraeli háború (1973) jom kipuri háborúként is ismert. Egyesek az arab–izraeli háborúk közé sorolják az 1967–1970 között a Szezi-csatorna két partján Izrael és Egyiptom által vívott ún. felőrlő (kifulladás) anyagháborút, valamint (és ötödik arab–izraeli háborúnak nevezik) Izrael beavatkozását 1982-ben a libanoni polgárháborúba is.

Az arab világ és Izrael viszonya ugyanúgy sokat változott az évtizedek folyamán, ahogy a hidegháború lezárulta is megváltoztatta az azok háttéréül szolgáló nemzetközi viszonyokat. Egyiptom (1979-ben) és Jordánia (1994-ben) békeszerződést kötött Izraellel. Szíriával továbbra is feszült a viszony a Golán-fennsík miatt, de az 1990-es évektől ismét folytak béketárgyalások a két állam között. Libanon belpolitikai instabilitása, illetve az ország területéről Izraelre kilőtt

rakéták miatt Izrael 2006 nyarán légitámadásokkal és szárazföldi műveletekkel próbálta megoldani a helyzetet. Bár a sajtó második libanoni háborúként emlegette, a helyzet ugyanúgy nem volt egyértelmű, mint 1982-ben, hiszen ezúttal sem két állam fegyveres ereje állt szemben egymással. Hasonló dilemmák merültek fel a gázai háború (2009. december – 2010. január) kapcsán is, amely bár a Gázai övezetben regnáló Hamász ellen folytatott (Öntött Ólom néven ismert) hadművelet volt, azt messze nem a nemzetközi jog háborúkra vonatkozó szabályai mentén vívták.

(Paragi Beáta)

Források:

- Herzog, Chaim – Gazit, Shlomo (2005): *The Arab-Israeli Wars: war and peace in the Middle East from the 1948 War of Independence to the present*. Vintage
- Makai György (1986): *Izrael három háborúja*. Budapest: Kossuth
- Morris, Benny (2009): *1948: A History of the First Arab-Israeli War*. Yale University Press
- Oren, Michael B. (2003): *Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East*. Presidio Press
- Oszetzky Tamás (1984): *Arab-izraeli háborúk: 1948-1982*. Budapest: Zrínyi
- Rabinovich, Abraham (2005): *The Yom Kippur War: The Epic Encounter That Transformed the Middle East*. Schocken
- Réti Ervin (1982): *Háború a világ végén*. Budapest, Kossuth